

AVUT KÖYÜ'NDE GÖRGÜ VE AYIN-İ CEM

Ali Osman Aktaş*

ÖZET

Yüzlerce yıl dışarıya karşı kapalı bir yaşam sergileyen Alevî-Bektaşîler, kendilerinden olmayan topluluklar için her zaman bir ilgi ve merak konusu olmuştur. Özellikle diğer toplumların, Alevî topluluklar hakkında herhangi bir bilgi alamadıklarından ve açıklık göremediklerinden, bu topluluklar hakkında, her zaman kesinlik addetmeyecek sözler ve işsaatlarda bulunmakla birlikte öteki topluluklar diye bir kavram ve aidiyet de geliştirmişlerdir. Dolayısıyla, öteki; "benim gibi, bizim gibi olmayan" anlamına geleceğinden dışlanır ve böylelikle her türlü kimlikle de tanımlanabilir. Çünkü kimlik; ötekine yüklenen zıt anlamla oluşur ve kendine de kimlik yükler. Bu sebeptendir ki Alevî semahlarına, tarih boyunca hep çeşitli adlar ve kulplar takılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Alevî-Bektaşî, Avut Köyü, Cem, Semah.

Giriş

Samsun il merkezinin elli beş kilometre doğusunda, Salıpazarı ilçe merkezinin ise yedi kilometre batısında yer alan Avut Köyü, Terme ve Çarşamba ilçelerinden ayrılan, Alanyakın, Düzköy ve

* Gazi Üniversitesi, Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Velî Araştırma Merkezi, Halkbilimi Uzmanı: ali.aktas@gazi.edu.tr

Bereket köylerinin birleşmesiyle, 1973 yılında kurulmuş, Salıpazarı Belediyesi'nin, en büyük köylerindedir. Güneybatısında, Salıpazarı ilçe merkezi, doğusunda, Bölmepınar köyü, batısında ise Şeyhli köyü bulunmaktadır (SKM 1997: 114).

Fotoğraf 1: Avut Köyünden bir görünüm.

Eski adı Afat olan bu bölge, yerleşim alanı olmadan önce, bol miktarda avu (ağu, zehir) adlı bitkiye evsahipliği yapan büyük ve sık ormanlık bir alanmış. Söylenceye göre, Afat Ormanı'nda, nedeni bilinmeyen bir yangınla (afet=afat) bütün bu zehirli bitkiler yanmış, sonucunda köy halkı için hayvanlarını rahatlıkla otlatabileceği geniş düzlükler ile gür bitkilerin yetiştiği bir alan açılmış. Bununla birlikte yer ve coğrafya adlarının oluşmasında, geçmişte yaşanan ve toplumsal hafızada kolay kolay unutulamayan olayların, önemli derecede rol oynamasından ötürü birinci ihtimale göre; büyük bir yangın sonucu yanan ormanın, yöre halkınca bir afet olarak hatırlanmasından, afet önce Afat olmuş; zamanla da Avut'a dönüşmüştür.

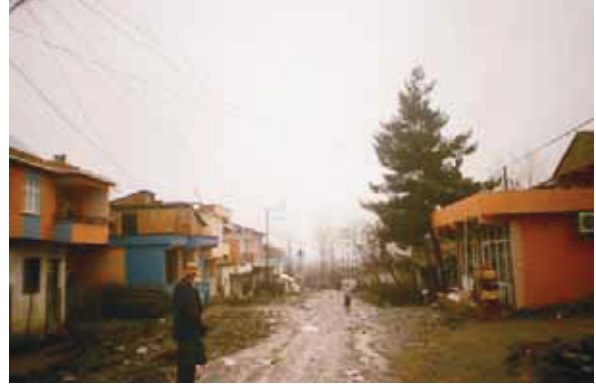
İkinci bir ihtimale göre, iptidaî hayatta, toplumsal gereklilik ve ekonomik gereksinimlerin aynı şekilde yer ve coğrafya isimlerinin oluşmasında önemli derecede etkin oynadığından, hayvanlarını, zehirli (ağulu) bitkiler yüzünden otlatamadıkları bu bölgede, zamanla çıkan bir yangının, zehirli alanları yok etmesiyle, geniş meraların oluşması sonucu sağlıklı, gür besinler ortaya çıkmış, böylece, zehir,

ağu (avu) olarak adlandırılan bu bölgenin ismi zamanla Avut hâlini almıştır (KK1).

Avut köyü nüfusunun önemli bir kısmını, Ordu ili köylüleri oluşturmaktadır. O tarihe kadar Fatsa ilçesinin Hoybulut köyünde (yeni ismi Çiftlik Belediyesi), yaşayan şimdiki Avut köyü halkı, 1959 yılında, yaşadıkları toprakları bırakarak, kendileri için başka bir yerleşim alanı aramaya başlamışlardır. Bu amaçla, Samsun il sınırları içerisinde yer alan Avut köyü yöresi devletçe kendilerine teklif edildiğinde, yapılan değerlendirmeler neticesinde, bu yörenin vasıflı ve ekilebilir bir arazi olması nedeniyle buralara yerleşmeye karar vermişler.

Köy halkının bir diğer yarısını ise geçmişte, Malatya Arguvan'a kadar uzanan Kamberağaları aileleri oluşturmaktadır. Ordu Gölköy'de dedelik yapan Ali Özcan'a göre, büyük dedesi Kamber, Malatya Arguvan'da güreş yaparken bir olaya karışmış, bunun üzerine, Arguvan'ı terk ederek, Ordu taraflarına kadar gelmiştir. O yörede, zengin bir çiftçi olan Mustafa Derviş'in çiftliğinde çalışmaya başlamış, bir müddet sonra Mustafa Derviş'in yedi kızından birisiyle evlenerek soyunun devamını sağlamış; sonrasında ise Kamberin soyundan gelenler anlamında kabul edilen Kamberağaları adını almıştır. Bugün, Avut köyünün dışında, Kamberin göbeğinden süzülme, yüz hanenin daha var olduğu torun Ali Özcan tarafından söylenilmektedir (KK3).

İşte, Avut Köyü Halkını oluşturan, Zeynel Abidin Ocağı'na bağlı bu Kamberağaları soyu ile Ordu Fatsa'dan gelen ve Güvençabdal Ocağı'na bağlı, Hoybulutlular, bugün Avut köyünde son yapılan istatistiklere göre iki binden fazla bir nüfusu oluşturmaktadırlar (Samsun 1997).

Fotoğraf 2: Avut köyünün beş ana sokağı vardır.

Görgü Cemi

Alevî-Bektaşîler, kendi aralarında oluşabilecek herhangi bir hak, husumet ya da sorunların çözümünü, öncelikle kendi aralarında bulmaya çalışmaktadırlar. Eğer bu durum bir çözüm vermezse mürşitlerinin, daha da ileri çözümsüzlük aşamalarında ise dedelerinin gözetimi altında bir takım uygulamalar ve işlemler yerine getirilir, büyük bir ihtimalle de sorun kendi aralarında çözülür. Çok zor şartlar meydana gelmediği müddetçe, sorunlar, asla resmî makamlara bildirilmemektedir.

Avut köyünde de durum aynı çizelgeyi takip etmektedir. Cemaat içinde işlenebilecek herhangi bir suçta, kişilerin, kendi aralarında anlaşabilme durumları mevcut olduğunda, sorunlarını dedeye intikal ettirmeden çözmeye çalışırlar. Eğer sorunlar, teke tek çözülemiyorsa, o vakit sorun, cemaatin gözcüsüne yani *imata* bildirilir. İmat, dedeye gelir, suçu anlatır. Dede, *peyk* (haberci) gönderir. Davalıyla davacıyı, ceme çağırır. Eğer davalı çağrıldığı halde üçüncü kez ceme gelmezse suçlu ilan edilir. Cemaat de o kişinin haksız olduğuna kanaat getirir. Ona göre bir yaptırım uygulanır.

Köy halkı, iki ayrı erkâna yani tarikata bağlıdır. Kimisi Horasan kökenli *Güvenç Abdal Erkânı*'na, kimisi ise kökenini Ehl-i Beyt'e dayandıran *Zeynel Abidin Erkânı*'na bağlıdır. O yüzden Avut köyünde, bu iki ayrı tarikattan olan musahipler, görgülerini birer yıl arayla,

yılda bir kez olmak şartıyla, her yıl ayrı ayrı erkânda gördürürler.

Görgü ceminde, düşkün olan şahıs, dardan indirilir. *Özünü dara çeker.* Kişi, dedeye, *"Benim isteğim var."* der, isteğini söyler. Dede, arayı bulur. Bu, her türlü istek olabilir. Dede, kişinin anlattıklarını, cemaate sorar. Dedikleri doğru mu diye. Dara çıkanlar, cemde cemaate bir şeyler ikram etmek zorundadır. Dara çıkan, dağıtacağı şeyi o cemde alabilirse alır, tercüman aracılığıyla dağıtır. Yoksa bir sonraki ceme mutlaka yetiştirmek zorundadır. Dede, görgü ceminde istekli olana da tercümanlığı verir. *Tercümansız dar olmaz.* Tercüman, aracı olup, dağıtımda dağıtılabilecek her türlü şeyin miktarını kendisi ayarlar. Tercüman, dağıtımı yaparken dikkatli ve hakkaniyetli olmak zorundadır. Yoksa cemaat, tercümandan da görgüsünü isteyebilir. O yüzden *tercüman, dikkatli ve hakkı gözetebilecek biri olmalıdır.*

Cemaate, dağıtılana *rahmet* denir. Ona göre dağıtılacak şeyin miktarında anlaşmak önemlidir. İstekli (talip) yani görgüsünü gördürecek kişi, dağıtılacak malzemeyi alır, dedeye niyaz eder. Dede, elde malzemeyle dara duran istekliye, *"Allah Allah, lokmaların kabul ola, muradın hâsıl ola, getirmiş olduğun lokma hak lokması ola, dil bizden hidayet Allah'tan, şefaath pirimizden ola, hö! Mümine ya Ali!"* der, lokmayı tekrar talibe teslim eder. Talip, dedenin elini öper. Dede, cemaatten herhangi birini işaret ederek, tercümanlık görevini yükler, ona dua eder. *"Elin bereketli, başın devletli ola, hö!"* diyerek elindekileri tercümana teslim eder. Tercüman da, dedenin elini öper. Dedenin sağındaki itibaren cemaate dağıtmaya başlar. Dedenin hakkı en baştan ayrılır. Dağıtırken, *"Eksik ziyade, elimin terazisi yok. Abu babadan kanın!"* der. Dağıtır, gelir dedenin önünde dara durur. Elini öper, dışarı çıkarak, eşiğe varır: *"İçerde, benden lokma almayan var mı?"* diye sorar. Eğer lokmadan almayan ya da aldığına kanaat getiremeyen varsa, önce tercümandan sonra da istekli (talipten) davacı olur. Dede, eğer dağı-

tıma itiraz eden yoksa: *"Hizmetinden şefaath bulasın; hö!"* der. Tercüman, dedenin elini öper, işi biter. Buna *dardan indirme* denir (KK2).

Kişi, eğer toplum içinde verdiği ikrara uymaz ve hakikat yolundan sapar, azar ya da herhangi bir kabahat işlerse bu onun için bir *düşkünlük* halidir. Bektaşî ve Alevîlikte suç işleyene *düşkün*, bu hâle de *düşkünlük* denir (KK2, KK3,). Bunun için türlü cezalar uygulanır. En basiti para cezası ve sonrasında falakaya kadar uzanır. Bunların dışında kişiye, paylamadan başlayıp ihtar, uyarma, cemden atılma, cemaate sokulmama ve daha da ileri gidilerek köyden uzaklaştırmaya kadar varılan ceza verilir. Kişi, bu cezalara, verilen her türlü hükümlere uymak zorundadır. Bu cezalara belli bir süre de eklenir. Mesela, en az üç ila beş ya da en fazla altı yıl köye uğramama gibi (K3). *Düşkünlüğün* cezası bazı hâllerde on iki seneye kadar çıkabilir. Bu ceza, *"Düşkünsün, cemaatten dışlandı anlamındadır."* Görgü ceminde, musahiplerden biri dedenin ve cemaatin karşısında suçlu bulunduğu takdirde düşkün sayılacaktır. O andan itibaren düşkün, toplumdaki uzaklaştırılır, cemaate sokulmaz. *"Ele, bele ve dile sahip olmak gerekir."*, *"Kul kuldandan razı olmazsa Allah bile o kuldandan razı olmaz."*, *"İçin kıl yumağıysa, toplumda yaptığın ibadet kabul olmaz."* (KK3).

Görgü, haklının, hakkını alması-araması olayı olup, kulla kul arasında ölmeden önce hakkının görülmesi olayıdır ki buna da *ölmedirilme* denir. Bu bir *helallik* almadır. Bu amaç için kurban kesilir ki buna da, *görgü kurbanı* denir (KK1).

Görgü cemine gelen kişiler, eşikten içeri girerken ilk önce dedenin önüne kadar niyaz ederek gelir, dedenin elini öper; dede de ona destur vererek, geçip yerine oturmasına izin verir. Kişi geri geri gelerek yerini alır, oturur. Görgüde hizmeti yapacak olanı, dede, o gün orada kimi uygun görürse, ona yaptırır.

Cemde küskünler barıştırılır, birlikte lokmalar yenilir, Ehl-i Beyt ve Kerbela Şehitleri

hakkında beyitler eşliğinde ağıtlar yakılır, semahlar dönülür.

Cemde istekli olan herkese söz hakkı verilir. Davalı, dinlenir. Eğer tanıklar varsa onlar da dinlenir. Dedenin aldığı karara uyulmak zorunluluğu vardır. Kişi karar sonrası dedeye, dara durarak; “*Dede, aldığım kararı ben de kabullendim.*” der, niyaz eder. Sonraki günlerde de istek kapısı davacı için her zaman açık tutulur.

Avut köyü, pençeli ocaklık geleneğine bağlı olmakla birlikte çok uzun yıllar, erkânlı ocaklık dönemini de yaşamıştır. *Pençe*; Hz. Muhammet, Hz. Ali, Hz. Fatma, Hz. Hasan, Hz. Hüseyin’dir. Erkâna, en az iki ayrı çift, birlikte sırtüstü yere uzanarak durur. Erkâna yatanlara, Pir, inanca bağlı olarak sırasıyla, “*Allah-Muhammed-Ali haktır üçü ayrısı yoktur.*” diyerek âsayı üstlerinde gezdirir. Bu, pençenin himmeti üzerinizde olsun anlamındadır (KK12). Eskiden erkânlı ocaklık varken, dede, elindeki asayla (ki bu âsa çok değerli ve önemlidir) erkâna yatanlara yine aynı şekilde Allah-Muhammed-Ali diyerek âsayı gezdirmiş.

İnanca göre vaktiyle Allah, üç Zühre (zöhre) yıldızı yaratmış. Yıldız üç yere aksetmiş. Birincisi, Hz. Ali’nin alına (Zülfikarın geleceğinin habercisi olarak), ikincisi, Hünkâr Hacı Bektaş’ın elinin içine (elin içinin yeşil renk olduğu için), üçüncü yıldızın ise Hz. Musa’ya, (asanın geleceği belirtildiği için) geliyor. Bu yıldızla, Hz. Musa, Firavun’un kavmiyle savaşıyor. Bu *asalar devri*, zöhrenin, Hz. Hünkâr’ın elinin içinde görülmesiyle, *erkânlık* bitiyor, *pençe-i âli aba devri* başlıyor. Hz. Musa’nın âsasında ve Hz. Ali’nin Zülfikar’ında olan Zühre yıldızı, Hz. Hünkâr’ın avucunun içerisinde görülmesiyle birlikte *erkânlık dönemi* bitip *pençeli ocaklık dönemi* başlamaktadır (KK2).

Erkâna yatacak olanlar cuma ya da cumartesi günü görgüde hazır bulunurlar. Bu günlerin seçimi Alevîlerce önemlidir. Çünkü cuma ve cumartesi günleri onlar için kutsaldır. Erkâna duracaklar dört kişi (en az) olur ki bu

dördü de birbirleriyle musahiptir ve aralarında ahret kardeşliği de vardır. Bu kişiler abdest alıp meydana, başları pîrin önünde, ayaklar dışarı, yani aşağı olacak şekilde yatarlar. Pîr, elinin ayasıyla Allah-Muhammed-Ali diyerek yatanların başlarını sıvazlar. Bu sırada pîr “*al-i pençe-i aba*” duasını okur.

Alevîlik kuralının temelinde *dine bağlanmak* için *musahip olmak* anlayışı egemendir. Alevî kişi, eğer ikrar vermemişse musahip olmamış, musahip olmamışsa cemaat olamamış böylelikle de ceme giremez hükmüne tâbidir. Bu yüzden ceme girebilmesi için ikrar vermesi gerekir. İkrar verip musahip olması ve ceme bağlanması gerekir. Bekâr kişi ikrarı taşıyamaz, o yüzden ceme girebilmesi musahip olabilmesi için evli olması gerekir. Kişi, evlendiğinde dört ayak sayılır ve o yüzden iki başlı olmak zorundadır. Üç sünnet, yedi farz sahibi olmak zorundadır.

Alevî-Bektaşî inancına göre ruh asla ölmez. Mahşer günü, kişi, hangi kültürdeyse cezası ona göre tartılır. Alevî-Bektaşîlikte, belli bir yaşa kadar insanda dinsel anlamda cezaî ehliyet yoktur, anlayışı egemendir (KK1). Kişi ancak musahip olduğunda, ikrar verirse işte ancak o zaman *dine bağlanmış ve ceza ehliyetine sahip olmuş* sayılır.

İbadet genelde geceleri düzenlenir. Sırası gelen her musahip, bu erkâna yatar ve dededen sağlık, dua ve şifa alır. “*Erkâna, gelirken Allah sedası ta arşa çıkar. Çünkü halk öyle bir can u gönülden söylemiştir ki bu nida ta göklerde yankılanır.*” Bu ibadetin amacında, günahlarından arınmak, temizlenmek ve musahibin inancını tazelemek vardır (KK2).

Ayin-i Cem

Kelime itibariyle bir araya gelme, birlikte ibadet etmek anlamında da kullanılan Ay(i)n-i Cem, Alevî-Bektaşîlerin topluca ibadetlerini yaptığı, ikrar verme, yola girme, sorgulama, barıştırma, haklaştırma, çerağ uyurma, tevhid tutma, semah dönme, yol ululama, kurban

tığlama gibi inanç ve töre kurallarının belli bir usûl ve erkânlarla göre yerine getirildiği toplantı yeri olarak (Gülçiçek, 2004: 631) kabul edilmektedir. Doçent Doktor Bedri Noyan Dede Baba, ise "Ayin-i Cem" olarak yazılan kelimenin Bektaşîliğe giriş töreni olarak kabul edildiğini söylerken diğer taraftan da "Ayin-i Cem" in yanlış olduğunu belirterek asıl olarak "Ayn-ı Cem" olarak yazılması gerektiğini (Noyan, 2006: 358) söylemiştir. Ayin-i Cem'de, kadınlı ve erkekli insanların zaman zaman Tanrı için rükû etmeleri (öne doğru eğilmeleri), secde etmeleri (yere kapanmaları), dize gelmeleri ve kıyam etmeleri (ayakta dimdik durmaları) sağlanmaktadır (Balaban, 2006:243).

Her cemin kendine özgü esasları (rükunleri) olup; bunlara da *erkân* adı verilir. Ayin-i Cemler Alevî-Bektaşî kurallarının uygulandığı yerdir. Cem olmadan Alevîlik-Bektaşîlik olmaz. Cem, hamlıktan kurtulma yolu ve olanıdır (Engin, 2004: 27).

Avut köyünde, Ayin-i Cem, sadece "cem" olarak adlandırılmakta, dile getirilmektedir. Cem için, gerekirse "peyk" (haberci) çıkarılarak tek tek evlere haber salınır. Haberi salınan kişinin, görgüsü ya da kurbanı var diye cem için toplanılan yere çağrı yapılır. Genelde cem, dedenin, oturduğu evde gerçekleştirilmektedir. Haberi alanlar o günün gecesini büyük bir sabırsızlıkla bekler. Çünkü cem ayinleri bütün canların buluşacağı, birlikte *gavunlaşacağı* (y.n=hasret gidereceği) bir andır. O yüzden, herkes bu çağrılan ceme gelmeye çalışır.

Akşam olup da yavaş yavaş cemin olduğu yere gelmeye başlayan halk, sırasıyla kapıdan içeri girer. Fakat eşigine gelindiğinde, eğer içeride dede varsa, eşikte durulur, niyaz beklenir. Çünkü eşik, "Ehl-i Beyt"i simgeler. Eşiğin sağ tarafı Hz. Hasan; sol tarafı Hz. Hüseyin; üst tarafı Hz. Ali; alt tarafı Hz. Fatma ve kapı ise Hz. Muhammed'i simgelemektedir KK1). Bu yüzden, saygıda kusur etmeden o eşikten geçmeye çalışılır. Meydana niyaz edenlere; dede de dua

eder. "Darın, divanın kabul ola, muradın hâsıl ola. Muhammed-Ali, isteğini vere, hö!" diyerek eşikte bekleyen kişilerin yerlerine geçmeleri için niyaz eder.

12 Hizmet Sahipleri

Cem ayinlerinin eksiksiz yerine ve düzenli bir şekilde getirilebilmesi amacıyla törende belli bir işbölümü yapılır. Bu işbölümünde hizmetleri uygulayacak kişileri dede önceden belirler. Dedeyle birlikte 12 kişiden oluşup gerekirse kendilerine dede tarafından yardımcı tayin edilir.

1. Dede: Alevî-Bektaşîlerde cemi yöneten kişidir. Ocaklı olup, Hacı Bektaş Velî'ye bağlıdır.

2. Pavukçu: Cemde kurban olduğu zaman, kurbanı tığlayan (kesen / y.n.), ve onu yüzüp, parçalayan, dede tarafından görevlendiren kişidir.

3. Sofracı: Cemde, On iki hizmete bağlı olarak, yemek olduğu zaman yemeğin dağıtılması ve toplanılmasından sorumlu görevlidir.

4. Ana Bacı: Köyün en sayılan kadını olup, bir nevi köyün hemşiresi, sağlıkçısı ve her derdi olana derman sağlayabilecek güvende olan kişisidir. Cemde, saka suyunu dağıtan, postu örtüp, kaldıran aynı zamanda meydancı olarak da görevlendirilen kişidir. Dede tarafından seçilir ve aklı, bilgisi ve gücü yetene kadar bu görevini yerine getirir. Onun olmadığı cemlerde, görevini, geçici olarak başkaları yerine getirebilir.

5. Meydancı (İmat): Cemde, meydan görevlerini yerine getiren, meydana gelip getirilen malzemelerin temininden sorumlu olup, dede tarafından, cemde görevlendirilen kişidir. Avut köyünde meydancılık görevini genelde Ana Bacı yerine getirmektedir.

6. Peyikçi: Habercidir. Cemin, nerede ne zaman yapılacağını halka duyuran kişidir.

7. Gözdekçi: Cemde, ayine uygun davranışları olup olmayınları denetleyen bekçidir. Bu kişilerin görev yetkileri, genellikle daha önceden dede tarafından kendilerine verilmiştir.

8. Çırağcı: Çıra, bazı yörelerde, çerağ biçiminde adlandırılmış olup; ateş ve mum anlamındadır. Bugün artık cemlerde pek kullanılmayan görevlidir. O yüzden bu görevi, ihtiyaç olunduğu takdirde eli, ayağı çabuk kim varsa o yerine getirir.

9. Süpürgeci: Köyde, Ana Bacı bu görevi yerine getirmektedir. Cem sırasında süpürgesini yere çalarak, gönülleri, her türlü kötülükten ve kibir ile kinden arındırmayı simgeler. Semahtan sonra da meydana gelerek süpürgeyi simgesel olarak yere çalmak suretiyle dökülen kibir, kin ve düşmanlıkları temizler. Cemin sona erişinin de ilk işaretini verir.

10. İbrikçi: Ana Bacı'nın yerine getirdiği bir görev olup; daha önceden hazırlanmış bir tas suya, parmak uçlarının değdirilmesiyle el yıkanıp, tarikat abdestinin alındığını simgesel olarak belirleyen hizmeti ifa edendir. Bu da sembolik bir işlemdir. Simgesel olarak bazen elde leğen ve ibrik omuzda ise havlu (peşkir / y.n.) ile de hizmet edilmektedir.

11. Saka (Saki): Kerbela şehitlerinin acılarına ortak olup, onların acılarını paylaşmak üzere cem esnasında İmat (dede tarafından, geçmişten gelen hal ve hareketlerine göre belirlenen kişi olup aynı zamanda herkesin güvendiği ve sırrını da açabildiği kişidir. Cemaatle, dedenin arasındaki iletişim bağıdır / y.n.) tarafından canlara dağıtılan sudur. Herkes bir kaşık olarak içer. Suyun içine bir parça şeker de ilave edilir. Suyu içen "-Ya Hüseyin!" diye salavat getirir.

12. Zakir (Okuyucu): Değiş, düvez ve miraçlamaları sazıyla okuyan âşiktir. Bu görevi o anda kim sazıyla orada hazır bulunursa o yerine getirir.

Böylelikle herkes yerine geçip oturduktan sonra, dede, "Niyaz olsun canlar." der ve cemi

açar. Daha sonra "Kurban sahibi olan var mı?" diye sorar. Eğer kurbanı olan varsa, kurbanını, cemin ortasına getirir ve dedenin tekbirlemesini ister. Dede, o kişiye, "Bu, ne kurbanı?" diye sorar. Kurban sahibi de kurbanını, hangi dileği ve arzusu için kesiyorsa, onu dedeye söyler. Mesela der ki, "Ev yaptırdım, onun yemeğini vermek için bu kurbanı huzurunuza getirdim." der. Dede bu sefer kurban sahibine, "Allah duanı kabul etsin, içindekiler güle güle otursun." derken canlar da "Allah, Allah" nidalarıyla dedeye eşlik eder. Dede; "Hö! Gerçeğinde demine, ya Ali! Bu baba Allah Allah eyvallah, özüüm darda, yüzüm yerde, Nesimî gibi hançer göbeğimde, isteği olan istesin, yarası olan sızlansın. İstek hak, vermemek yok. Hoşnut, razı mısınız, gani teselli misiniz, bu âdemin, postunda oturulur mu, yemeği yenir, lokması yenilir mi. Hoşnut musunuz?" diye sorar. Eğer kimse çıkmaz, bir söz söylemez ise dede, darda duran kurban sahibine döner; "İçerden, dışardan, bir istekli çıkarsa, kurbanının tekrarına razı mısın?" diye sorar. Kurban sahibi de "Evet, razıyım." derse, bu sefer dede, "Tut kurbanını." der. Kurban sahibi, koçun sağ ayağını tutar, yerden kurtarır. Dede, başlar: "Allahu Ekber (iki kez), la ilahe illa'llahü va'llahu Ekber, Allahu Ekber ve li'llahi'l-Hamd". Bundan sonra, Dede kurban tekbirleme duasını okur. "La feta illa Ali la, seyfe illa Zülfikar. Ayeten nesrun minallahi Teala ve fethun garibun ve beşerel müminine ya Allah ya Muhammed ya Ali." dedikten sonra kurban sahibi, herkese niyaz dolandırarak helalleşir. Dede, tekrar; "Nazın, niyazın kabul ola. Mura-dın, hâsıl ola. Kurbanların kabul ola." dedikten sonra, Pavukçu gelir, koçu tutar. Dede de ona, "Bileğine kuvvet, ceddine rahmet. Pirin, emr-il mayadan şefaata bulasın, hö!" dedikten sonra Pavukçu koçu tığlamak (kurban etmek) üzere dışarı çıkartır.

Kurban tığlanmak için dışarı çıkartıldığında, cemaat akşam duasına geçer. Bunun için önce meydan bacısı (ana bacı) gelir. "Allah,

Muhammed, ya Ali" diyerek yeri üç kere elinin içiyle çalar ve niyaz eder. Dara durur.

Fotoğraf 3: Meydan Bacısı niyaz eder dara durur.

Dede, "Allah, Allah, Şah gele, Mehdi gele. Seydi savaşın himmetleri üzerimize mühür, kilit ola, hü!" diyerek duasını okur. Meydan Bacısı, duadan sonra yerde bulunan postu ele alır. Dedenin karşısında dara durur. Dede, tekrar; "Postların kadim ola. Yol, erkân, yerini ala. Üstü nur, altı sır ola. Hacı Bektaş Veli'nin himmetleri üzerimizde mühür, kilit ola, hö!" der, bacı; postu, meydana serer.

Fotoğraf 4: Post meydan bacısında dededen niyaz alır.

Meydan Bacısı, daha önceden hazırlanmış olan su dolu bir tası alır ve dededen başlayarak, suyu herkese dolandırır. Su, abdest suyu, olarak kabul edildiğinden, meydanda bulunan herkes, parmak uçlarıyla suya dokunur.

Fotoğraf 5: Ana Bacı "saka suyu" nu dağıtır

Fotoğraf 6

Cem, çok kalabalık olduğu zamanlarda ana bacı, sadece ön sıralardakine su tasını tutar. Canların suya dokunmalarıyla cemde hazır bulunan herkesin abdest suyundan nasiplendiğine inanılır.

Fotoğraf 8

Fotoğraf 9

Dede, "hayra, hürmet" diyerek, cemaatin, "Allah, Allah" nidalarıyla duasına devam eder.

Fotoğraf 10

Fotoğraf 11

Bu dua arasında iki kere secdeye inilir, kalkılır.

Fotoğraf 12: Duadan sonra cemaat birbiriyle niyaz eder

Dua bitince birbirlerine niyaz edilir, sonrasında ise Ana Bacı yerden postu kaldırır. Bu andan itibaren, eğer varsa, kurban edilen koçun lokması beklenirken, daha önceden gör-güsü olan kişinin ya da kişilerin hazırlamış olduğu yiyecekler ortaya gelir ve herkese eşit olacak miktarda dağıtılır. Çoğu kişi, akşam, davetin olacağını duyduğu andan itibaren, davete kadar yemek yemez, hatta öğle yemeği dahi yenilmeyerek davet zamanını beklerler. Ortaya konulan ve dağıtılanların yenmeye başlanmadan önce, dede, bu sefer sofrada duasını okur. "Allah, Allah, Allah, sümme ham lokmaların bal ola. Nimetlerin hâsıl ola. Yedirene delil, yiyene helal ola. Halil İbrahim bereketi uğrayan hanen şen ola. Lokmaların Hakk lokması ola. Biz birini yedik, Hakk, binini vere. Dil bizden, hidayet Allah'tan, şefa'at Muhammed'den ola. Gerçeğe, hö!"

Fotoğraf 13: İçteki kini, kibri dışarı atmak ve kalpleri temizlemek için yeri, elinin içiyle üç kere çalar

Yemekler yendikten sonra, Ana Bacı'nın direktifleriyle ortaya konulan sofralar kaldırılır ve ikinci rekât ibadete başlanır.

Fotoğraf 14

Ana Bacı, tekrar meydana gelir. Dara durur. Dede, niyaz ettikten sonra, eğilir; içteki kini, kibri dışarı atmak ve kalpleri temizlemek için yeri, elinin içiyle üç kere çalar. Bu sefer yanında İmat da vardır. İmat, köyün idarecisi, gözdekçisi, dede yardımcısı olmakla birlikte cemaat ile dedenin arasındaki iletişim kaynağıdır.

Ana Bacı'yla, İmat, ellerinde tuttıkları postun duasını dededen alırlar. Postu, yere serdikten sonra, Ana Bacı, dara durur.

Fotoğraf 15: İmat ile Ana Bacı postun duasını aldıktan sonra onu tekrar sererler

İmat, sorguya başlar: "Hö! Gerçeğinden demine, mümine ya, Ali. Eşikte, içerde olan, gedikteki babalar, sıradaki bacılar; birbirinizden hoşnut, razı, kani, tecelli misiniz? Hoşnut, razı mısınız?" diye cemaate sorar. Cemaat, "Hoşnut, razıyız." diye yanıt verir. O zaman İmat, cemaate tekrar üç

kere "Hoşnut, razı mısınız?" diye sorar. Cemaat de her sorulana karşı "Hoşnut, razıyız." dedikten sonra, âsa'sını eline alır; "âsamı elime aldım, Pîr-i ikrarı kalbimde bildim. Bu cemaate bir sual sordum. İkrarımız bizim, inkârımız sizin. Gani şaha!" der, secdeye kapanır.

Fotoğraf 16: Âsamı elime aldım, Pîr-i ikrarı kalbimde bildim

Fotoğraf 17

Herkes onu takip eder secdeye kapanır. Bir tek dede, oturduğu postta öylece durur. Sonra der ki; "İkrarın gaim, imanun temiz ola, yardımcımız on iki imam ola." dedikten sonra herkes, secdeden başını kaldırır.

Fotoğraf 18

Dede, cemaate, İmat'ı, sorar: "Bu İmat'ı, Muhammed-Ali Meydanı'nda, bir kılınan (kıl ile birlikte) bağladık. Sizden, dil aldı, dil verdi. Bu, İmat Baba'dan, hoşnut, razı mısınız, yoksa razı etsin." diye sorunca cemaat de, "Hoşnut, razıyız." der. Bunun üzerine dede, darda bekleyen İmat'a, "İmat Baba, buradaki cemaat, senden razı, sonradan içeriden, dışarıdan istekli çıkarsa razı mısın?" diye sorar. İmat, "Eyvallah!" der. Dede de, "Kul kuldan razı olursa Cenab-ı Allah da cümlelizden razı olsun." der. Tekrar secde edilir, ayağa kalkılır. Niyazda beklenir.

Fotoğraf 19

Fotoğraf 20

Daha sonra günahların bağışlanması için, tövbe (istiğfar) duası okunur. Bu duayı takiben tevhit bölümüne geçilir. Tevhit, iki bölümden oluşur. İlk bölümünde Ana Bacı'yla birlikte İmat, Sakka Suyu olarak kabul edilen bir tas suyu getirirler. Dede, "Hayıra himmet" der.

Fotoğraf 21: İmat ile Ana Bacı "saka suyu"nu dededen niyaz ettirirler

Cemaat de, "Allah, Allah" diye zikir çeker. Dede; suya, "Yedi'ullah Ayeti"ni okur (innellezine yübayiuneke innema yübayiunellah yedüllahi fevka eydihim fe men nekese fe innema – Fetih Suresinin 10. Ayeti; Herhalde sana bey'at edenler ancak Allah'a bey'at etmektedirler. Allah'ın eli onların ellerinin üzerindedir. Kim ahdi bozarsa ancak kendi aleyhine bozmuş olur. Kim de Allah'a verdiği ahde vefa gösterirse Allah ona büyük mükâfat verecektir). Dede bu duanın peşine,

"İmam Hüseyin, İmam Hasan'a âb-ı hayat suyu ola, Hakk, cümlemize nasip eyleye, bir damlası, bin tamu söndüre. Dil bizden, nefes Hünkâr Hacı Bektaş Pirden ola! Gerçeğe hö!" diyerek duasını bitirir. Herkes, ayağa kalkar. El ele tutuşur. İmam Hüseyin adına tevhit çeker. İlahi söylerler. İlahiyi sadece birkaç kişi bilir. Diğerleri de onlara eşlik eder.

Fotoğraf 22: Cemaat İmam Hüseyin adına "Tevhit" çeker

İkinci bölümün bitiminden sonra cemaat, zikre geçer. Bağlama eşliğiyle zikre, ilahiler okunur. Âşık, bağlamasıyla ilahiler okurken cemaat de, "Ya Ali hü, ya Allah hü, ya Muhammed hü" diyerek ilahilere eşlik ederken diğer bir yandan da bir sağa bir sola dönülerek zikir edilir. Zikir süresi, sazıyla âşıklık edenin, ilahisini bitirene kadar devam eden süredir. Zikirde, zaman mefhumu pek dikkate alınmaz.

Fotoğraf 24: Cemaat ikinci bölümden sonra zikre başlar.

218

Tevhidin birinci bölümünde, suyun (sakka suyu) üzeri, ilahiler eşliğinde bir örtüyle örtülür. İkinci bölümünde ise su dolu tası eline alarak ilahiler eşliğinde cemaate içirilir.

Fotoğraf 23: İmat saka suyunu cemaate içirir

İmat, bir kaşık eşliğinde herkesin ağzına bir kaşık su çalarak, Kerbela'da şehit edilenlerin çektikleri susuzluğun hafifletilmesi niyetini sergiler.

Fotoğraf 25: Zikirde erkekler önde kadınlar arka sıralardadır.

Fotoğraf 26 – 27: Ana Bacı, zikir bittikten sonra, postu süpürür. Sonra İmat'la beraber postu toplar, kaldırır.

İmat postu toplarken, “la feta, illa Ali, la Seyfe illa Zülfikar” der. Peşine, “elif Allah, mim Muhammet, cim Cebrail, ayn Ali, pirimiz Hünkâr Hacı Bektaş Veli” diyerek, postu Ana Bacı’ya verir. İmat, sonradan esasını eline alarak, “Sıdkı ile okurum bu sazı ilahi, severim gül yüzlü şahı. Budur Fatma Ana dar-ı divanı, dua etsin erenler, ya Rabbi’den olsun ihsanı.” der. Dede, bunun üzerine, tekrar duaya başlar. “On iki hizmetin birliği, ya muhinebi kerem Ali, Pirimiz, hünkârımız Hacı Bektaş-ı Veli, on iki hizmet bir ola, mehdi zuhura gele, gayperenleri, gayıbı sıra erenleri, sıra yazıla; hane sahibinin kurbanları, lokmaları kabul, muradları hâsıl ola, Hakk,, emek zayılığı vermeğe, buraya Hakk deyip de gelen babaların, bacıların her bir adımına bin sevap yazıla, dil bizden, nefes Hünkâr Hacı Bektaş Veli’den ola, gerçeğe hö!”.

Böylece cem ayini bitirilir. Dede bitirme duası olarak, “Oturana, durana, kalbine Hakk verip, sırrı sır edenin, hö! demine, ya Ali; sağ yata-

sınız selamet bulasınız.” der ve böylece bir cemi daha bitirir. Dedenen gitmek için dua isterler. Dede de onlara: “Allah, Allah, gelmen tatlı, gitmen kutlu, Ali yoldaşın, Hızır kılavuzun ola, gerçeğe hö!” der eline niyaz eder. Herkes yavaş yavaş çıkar.

Ayin-i cem, genelde bütün yörelerde aşağıdaki sıralamaya göre gelişir ve gerçekleştirilir: Eskilerde, görgü ayini ya da ayin-i cem yapılacağı gece, dış gözcüler köyün dışında ve evin bulunduğu mahallenin civarında gözcülük eder. İç gözcü olarak görevlendirilen kişi ise evin içinde kapı eşiğinde görev yapar. Dede ocak yanına, talipler ise yaş sırası ile iki yana otururlar. Kadınlar ise arkada yer alırlar (KK1).

Saz (Zakir) (Düvaz Okuyucular)	Dede (Post)
	gözdekçi (İmat)
Sofracı	
Lokmacı	Semah Alanı
Bekçi	
Süpürgeci	
Sucu	Erkekler
Anabacı	Kadınlar
	Çocuklar

Eşik

Zakir ve güveyde (sazcılar) dedenin yanında yer alırlar. Ferraş denilen süpürgeci gece yarısı dedenin emri ile kalkıp süpürge ve farası alır ve sembolik bir tarzda meydana süpürür

(Öz, 1999: 246–47). Bu süpürmenin amacı semahta atılan ve dökülen bütün kötülüklerin ve düşüncelerin yok edilmesi ve bir daha asla dönmeyecek şekilde kovulmasıdır.

Fotoğraf 28: Ferraş, dökülen bütün kötülükleri temizler

Yılın elli iki haftasında, her hafta cuma geceleri, görgü ayini yapılır. Yılın bir ayı yani muharrem ayı, matem ayı olduğundan o ayın dört haftasında mersiyeler okunur, görgü yapılmaz. Bu yüzden elli iki haftanın kırk sekiz haftası görgüye, dört haftası da mateme hasredilir, yani görgü ve sorgu yapılmaz (Öz, 1999: 249).

Semah

Semah, bilindiği gibi Arapça, "iştirmek", "duymak" anlamına gelen *sema-sima* kelimelelerinin Anadolu köylüsü ağzında aldığı şekillerden biridir. Bu kelime Anadolu'da çeşitli bölgelerde Semah, Zamah, Zamak, Zemak, Semak gibi, şekillere bürünmüştür." (Öz, 1999: 311).

Semah, Alevî toplulukların temel ibadeti olan cem törenlerinin vazgeçilmez bir parçasıdır. Ayin-i cem için toplanmış olan cemaat cemin belli bir aşamasından sonra kadınlı erkekli semaha dururlar. Semah, kişinin Tanrı'yla birleştiği bir andır. Bu, bir trans; aşk ile sevginin birleştiği bir andır.

Fotoğraf 29: İmat ile Ana Bacı semah eder.

Özünde, Orta-Asya Şamanizm'inin temel özelliklerini taşıyan semah, özellikle Gök Tanrı inancına sahip bir toplum olan eski Türkler için, gezegenlerin güneş çevresinde dönüşünü temsil eder.

Semah peygamberimizin ayağının yerden kesilip de gökyüzüne Hakk'a ulaşmasıdır. Bu amaçla cemde "Gelin semah edin canlar!" denir.

İlk semah peygamberimizin miracında gerçekleşmiş olup bunun sonrasında gayperenlerin tekrarladığı bir olaydır. Çünkü peygamberimiz miraç girişinde *kırklara* uğruyor. "*İlm-i le dîn*" dünyasından bir bina görüyor. Bakıyor ki kat kat bir bina neyin nesi kimin nesidir diye düşünür. Yeşil kubbeli bir bina. Kapısı kapalı. Çalar kapıyı. İçeriden bir ses: "*Kimsin?*" diye sorar. Der ki: "*Ben ahir nebi Muhammed Mustafa'yım!*" der. Dediler ki: Bize burada peygamber gerekmez." O zaman peygamberimiz geri döner. Giderken Cenab-ı Allah, Cebrail vasıtasıyla nida eyleyip: "*Tekrar kapıyı çal!*" der. İçeriden yine sorarlar, kimsin diye; peygamberimiz de yeniden der: "*Ben ahir nebi Muhammed Mustafa'yım!*". Yine, "*Bize peygamber gerekmez.*" deyip kapıyı açmazlar. Peygamberimiz, bunun üzerine yine geri döner. Niye döndün diye soran Cebrail'e "*ahir nebiyim*" dedim bize nebi gerekmez diye içeri almadılar, deyince Cebrail de "*Şimdi bir daha git kapıyı çal ve tekrar kimsin diye soran olursa de ki onlara, "ben de sizlerdenim, fahr-i*

fakirullahlardanım!" de. Peygamberimiz bunun üzerine üçüncü kez kapıyı çalar. Tekrar içerden *"Kimsiniz?"* diye sorulunca, O da: *"Ben de sizlerdenim fahr-i fakirullahlardanım!"* deyince kapı açılır, içeri girer. Bakar ki bir güzel meclis. Siz de kimsiniz, peki size ne derler diye sorar. İçlerinden bir tanesi *"Bize kırklar derler."* der. O zaman peygamberimiz ayağa kalkar, tek tek herkesi sayar. *"Saydım otuzdokuz geldiniz, nerede malum haliniz?"* diye sorunca; o zaman dediler ki: *"Birimiz kırk, kırkımız birdir, birimize neşter vursalar kırkımdan bir akar kanımız. Selman Seydullah'a gitti ondan eksik birimiz."* Selman Seydullah'tan geldi, *"hö men"* dedi, dara durdu. Keşkülâhı (bir üzüm tanesi) ortaya koydu, *"Tamam oldu varımız!"* dediler. Kudretten bir yeşil el geldi. Ezdi engürü eyledi. Engürüden bir içti, cümlesi oldu hayran. Peygamberimiz Muhammed Mustafa da içer, kırklar ile bir semaha durur (KK1).

Semanın, ateş yöresini dolanmak biçiminde olduğunun bir kanıtı olarak Hacı Bektaş Veli'nin abdallarla Hırka Dağı'na gidişi sırasında abdallara, *"Tez varın ateş yakın!"* demesi sonucu abdalların etraftan topladıkları çer-çöp yığınlarıyla oluşturdukları ateşe Hünkâr'ın, coşup semah girmesi sonucu abdalların da ona uymalarıyla oluştuğu bilinmektedir. Bundan da anlaşılacağı gibi kutsal ateşin yöresinde dönüş Şaman törenlerinde mevcuttur. Şaman, ev sahibine, karısına ve çocuklarına temsili olarak zırh ve külâh giydirir. Sonra ateş etrafında döner. Davulu hızla vurur. Sürekli olarak manzum ilahiler söyler (Öz 1999: 403). Bazı Alevî boylarında *sema* yerine *"pervaz"* terimi kullanılır, pervaz edenlere de *"Pervazcı"* denir." (Öz, 1999: 311).

Semahlar;

Ağırlama

Hızlı (pervane)

Alaçam olmak üzere üç çeşittir (KK2, KK4).

Fotoğraf 30: Ağırlama gerçekleştirilirken.

Ağırlamada, öncelikle sağ ayak sol ayaküstünde, sol ve sağ el göğüste niyazda durulur. Sırt dedeye dönülmez. Dünya kıymeti ve sıkıntılarından kurtulmak, arınmak için bir hazırlıktır. Ağırlama - itidal, pervane - Muhammed, Alaçam - Ali gibi üçleme de yapılır.

Ağırlamada aşağıdaki dem tutulur:

*"İlmin başını tut kendin de bilesin
Muhammed'e dedi ceme gelesin
Meydana getirdi dost üzüm tenesi
Kırklara engürü sunan da Ali..."*

*Hüdayi birliğe guruldu erkâna
Hakikat gönülde dost dem ile durma
Semaha kalktılar cümle âşıklar
Kırklar meydanı dolanı Ali..."*

*Güvenç Abdal bi der hak Muhammed,
Baki O, gider mi dost birlikten öteye
İbadetten kaçan ehli sıfata
Lanet olsun dedi ah etti Ali Pervane (Ça-
re)..."*

*Destur olsun yürüyelim canlar,
Gönül her dem hak gördüğü yeri arzular
Hö ya Ali
Nasihatin biz tutalım..." (KK2)*

Avut köyü semahında kemerbest ve tığbent kullanılmaz. Semaha cemde ilk kullar gelir. Dedenin elini öper. İkrar verir gibi olur.

“Niyazın hâkim olsun!” der. Sözüm, özüm bir anlamına gelen niyazın hakka olsun der. “Semalarda el ele tutuşmak yoktur. Karşı karşıya oynanır. Eller, kollarla beraber ileriye doğru uzanır ve tekrar geri çekilerek göğse kavuşmak sureti ile yürünür ve dolaşılır.

Fotoğraf 31: Hızlı Pervane semahı.

Fotoğraf 32: Alaçam semahı gerçekleştirilirken.

Son söz

Araştırmalarımız neticesinde görüyoruz ki İslamiyet dairesinde ayrılmaz bir bütün oluşturan eden Alevîlik-Bektaşîlik, henüz tam olarak araştırılmış, irdelenmiş ve gerçek bütünlük üzerinden dışında kalan topluluklara bildirilmiş değildir. Yol çok uzun emek verenler henüz yetersizdir. Bu amaçla özellikle üniversitelerimizin araştırma merkezleri, enstitüler ve diğer akademik kurumlar Alevîliğin ve Bektaşîliğin tam olarak araştırılmasında, ird-

lenmesi değerlendirilmesi ve bir çıkarım halinde tüm toplumlara bildirim konusunda önyak olmalıdır. Sivil toplum kuruluşları, vakıflar ve dernekler kendi içlerinde geliştirdikleri her türlü etkinlik, faaliyetler ile çalıştaylarını, geniş kitlelerin erişimine olanak sağlamalı ve böylece geniş küttelelerce bilgi koordinasyonunun sağlanmasına yardımcı olmalıdırlar.

Yüzlerce yıldır dışarıya karşı kapalı bir yaşam sergileyen Alevî-Bektaşîler, birtakım sözler ve ifşaatlara maruz kalmışlar, bununla birlikte, öteki topluluklar diye bir kavram ve aidiyete de tâbi tutulmuşlardır. Topluluklar; genellikle bilmedikleri, yabancı saydıkları ve dışında kaldıkları olaylar, örgüler ve yapılar hakkında genellikle kötüleme yoluna gitmişler; bu nedenle de bu toplumlara karşı değişik söylem ve ideolojiyi yanında desteklemişlerdir. Bu özelliklerinden dolayı “öteki” olarak adlandırılan Alevî-Bektaşî kültürünü yaşayan topluluklara, tarih süresince her türlü bilinmezliklerine karşı başka özellikler atfedilmiş, birtakım sıfatlarla da nitelendirmişler, özellikle “Ayin-i cemler”i hakkında pek de bilgileri ve düşünceleri olmadıkları halde her türlü ifşaatlarda da rahatlıkla bulunmuşlardır.

Ayin-i cemler, Alevîler için temel bir ibadet ve Allah’ı zikretme anları olup, bu anlarda sadece Allah’a secde eder ve ona ulaşmaya çalışırlar. Alevî semahları bir oyun olmayıp Tanrısal bir sırdır.

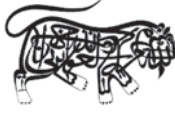
KAYNAKLAR

- BALABAN, Kazım (2006): Ehl-i Beyt’ten Dersime, İstanbul, Aydınşu Yayınları.
- ENGİN, Havva-ENGİN, İsmail (2004): Alevîlik, İstanbul, Kitap Yayınevi, 2004.
- GÜLÇİÇEK, Ali Duran (2004): Alevîlik, Bektaşîlik ve Kızılbaşlık ve Onlara Yakın İnançlar, Köln.

- NOYAN, Doç. Dr. Bedri Dede Baba (2006):
Bütün Yönleriyle Bektaşîlik ve Alevîlik,
VII. Cilt, Ardıç Yayınları.
- ÖZ, Gülağ (2004): Gerçek Kaynaklarından
Alevîlik Araştırmaları, İstanbul.
- SAMSUN (1997): Geçmişten Günümüze
Kültür Değerleriyle Samsun, Kültür
Müdürlüğü Yayınları, Samsun.

Kaynak Kişiler:

- KK1: SÜR Muharrem: 1928, Fatsa, okur-yazar,
çiftçi, dede
- KK2: SÜR Tekin: 1968, Çarşamba, ilkokul,
çiftçi
- KK3: ÖZCAN Ali: 1936, Fatsa, okur-yazar
değil, dede.
- KK4: SARIOĞLU Salih: 1955, Fatsa, ilkokul,
çiftçi, muhtar

TRADITION UND CEM IM DORF AVUT

Ali Osman Aktaş

Zusammenfassung

Jahrhundertlang lebten die Aleviten-Bektaschiten ein nach aussen hin geschlossenes Leben, welches für aussenstehende von Interesse und Neugier war. Aufgrund der hierauf beruhenden Unwissenheit von aussenstehenden, entwickelten die aussenstehenden Gemeinschaften Vorurteile in sehr großer und extremer Form für diese geschlossenen und

“anderen” Gemeinschaften. Demzufolge wurden “andere” als nicht ein Teil der eigenen Gemeinschaft definiert und mit “anderer” Identität beschrieben. Auch die eigene Identität wird durch das Beschreiben des “anderen” beschrieben. Aus diesem Grunde wurden die Semah der Aleviten durch aussenstehende Gemeinschaften viel anders beschrieben.

Schlüsselwörter: Alevi-Bektaschi, Avut, Cem, Semah.

GORGU AND CEM RITUAL IN THE VILLAGE OF AVUT

Ali Osman Aktaş

Abstract

The Alevi and Bektashis, who exhibited an isolated form of life, have always been a matter of interest for those who are non Alevi and Bektashi. Since the other communities could not have been informed about the Alevi communities they were always prejudiced against the Alevi communities and they developed the other communities concept in time. In this respect, the other means “those who are not like me or us” and the other is isolated and can be defined with any kind of identity. Because identity is formed by means of other identities and a certain identity composes itself thanks to the others. It is natural that the Alevi semahs have always been called with different and offensive names throughout the history.

Key words: Alevi-Bektashi, Avut Village, Cem, Semah.